

JOZEFOVI VALOVI

Bratislava 3. augusta 1945

Milý Jožo!

Myslím, že Ty si mi bol poslal list ohľadne Jána Borodáča, ktorého sme poslali do Košíc. Okrem toho počúvam, že pri príchode Borodáča do Košíc vyšiel v Pravde útok proti nemu a že v našich kruhoch nevľúdne ho prijímajú. Pre Tvoju informáciu a pre informáciu zainteresovanej verejnosti chcem uviesť toto:

Borodáča neprekladáme do Košíc z trestu. Neposielame ho z Bratislavy ako neschopného kolaboranta, ale ak schopného divadelného pracovníka, na sovietsku divadelnú tvorbu orientovaného, ktorý bude môcť na východe voľačo dokázať. Nejdeme kvalifikovať Borodáča, iste jeho poňatie divadelníctva je odlišné od úsilií tých mládencov, ktorí dnes v Bratislave zaslúžene sa dostávajú do popredia. Ale to sú otázky umelecké a potom, samozrejme, aj otázky povestnej hereckej žiarlivosti, v každom prípade také otázky, ktorým nesmieme my dať politický náter a pre ktoré nesmieme my pripúšťať, aby bol človek politickými zbraňami odbavený. Som presvedčený, že Borodáč, ktorý pochádza sám z východu, zorganizuje slušné profesionálne divadlo v Košiciach, čo náš východ potrebuje. Lichard, Jamnický a zdá sa mi, že aj Želenský, ktorých žiadate, sú ináč zamestnaní. Košické divadlo s Borodáčom bude sa opierať o divadlo v Bratislave, a to v umeleckom pláne tak isto ako vo veci materiálneho charakteru. Nedajte sa mýliť miestnymi intrigami a najmä Ty ver tomu, že nám na košickom divadle záleží práve tak ako na bratislavskom a turčianskom.

Onedlho chcem sa do Košíc podívať, ale aj do tých čias Ťa veľmi prosím, aby si neprekážal pri rozvíjaní práce Borodáčovi, ktorý má plány slušné a keď mu poskytneme podporu, bude môcť niečo dokázať. Nemáme tých ľudí predsa toľko, aby sme ich zne-

chucovali. Prosil by som Ťa, aby si toto isté povedal i v Pravde a našim kultúrnym pracovníkom. Nadviažte s Borodáčom styk a pomáhajte mu získať pre divadlo, čo je potrebné — veď okrem holých múrov to divadlo dnes ničoho nemá — a usilujte sa vytvoriť i v divadle ovzdušie pre prácu ako-tak priaznivú.

Dakujem a vrelo Ťa zdravím.

L. Novomeský

Jozef Valo (1898—1978), popredný pracovník KSC na Slovensku. Cez vojnu v emigrácii v Londýne, člen Státnej rady, cez SNP prišiel do B. Bystrice ako člen Vládnej delegácie pre oslobodené územie, neskôr člen ÚV KSS a ÚV KSC a v rozličných funkciách stranických i vládnych. V oslobodených Košiciach býval spolu s Novomeským, Púllom, Faltanom atď. V rokoch 1945-47 pôsobil v Košiciach ako funkcionár ROH.

Novomeský odpovedal na jeho nedatovaný list, v ktorom písal, že ho navštívila deputácia košického divadla a protestovala proti menovaniu Borodáča za riaditeľa, Chmelku za šéfrežiséra atď. Vraj je to demonštrácia proti východu, keď sa do Košíc posielajú Iudia neupotrebitelní na západe. Za riaditeľa navrhujú niekoho z trojice Lichard, Jamnický, Želenský. „Prosím, podívaj sa na veci, aby naozaj na východ neboli posielaní Iudia za trest, ale Iudia kvalitní. Vieš sám, že Košice to potrebujú.“

Spomínaný útok na Borodáča vyšiel koncom júna vo Východoslovenskej pravde. Valo a košickí „nespokojenci“ si asi vzali Novomeského slová k srdcu, lebo povereník školstva a osvety už 15. IX. 1945 slávnostne otváral divadlo v Košiciach. Zorganizoval ho a obnovil J. Borodáč.